

Til: Buf-dir
Fra: Ekspertutvalget
Dato: 04.04.2019

INNSPILL TIL ENDRINGER I

«FORSKRIFT OM TILSKUDD TIL FUNKSJONSHEMMEDES ORGANISASJONER»

I Ekspertutvalgets møte den 25.3.2019 deltok Inger Huseby, Kjetil Ørbeck, Kari Grimholt, Henrik Peersen, Rolf Ledal og Lars Ødegård. I møtet gjennomgikk vi direktoratets forslag til «Forskrift om tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner», og fremmer følgende omforente prinsipielle innspill og forslag:

§ 10 m.fl. Likepersonsarbeidet:

Ekspertutvalget viser til at likepersonarbeid er en avprofesjonalisert virksomhet basert på organisert overføring av erfaringsbasert kunnskap fra funksjonshemmede/pårørende, til funksjonshemmede/pårørende uten tilsvarende erfaringer. Det ligger i likepersonarbeidets opprinnelse at slik kompetanseoverføring kan og bør finne sted på ulike måter, og med ulike aktiviteter. Det er variable forutsetninger, muligheter og tradisjoner for hvordan slikt likepersonarbeid best kan organiseres og gjennomføres. Disse variablene, eller forskjellene, varierer både fra funksjonsnedsettelse til funksjonsnedsettelse, organisasjon til organisasjon, og fra landsdel til landsdel. Vi mener staten må ha tiltro til organisasjonenes evne til selv å styre, organisere og kvalitetssikre sitt likepersonarbeid.

Ekspertutvalget vil også understreke at tilbudet om likepersonvirksomhet må nå ut til funksjonshemmede som **ikke** er organiserte. Derfor kan ikke forskriften sette krav om at ordningen kun skal forbeholdes de som allerede er medlemmer av organisasjonene, jfr. § 10 punkt a) som fastholder at samtalen skal være mellom et **medlem** og en likeperson i organisasjonen.

Ekspertutvalget finner det uforenlig med likepersonarbeidets natur, at staten skal styre aktivitetene og innholdet i likemannsarbeidet gjennom regler og forskrifter. Vi anser det også u hensiktsmessig at beregningen for tilskudd basert på likepersonarbeid skal være vesentlig mer avgrensende og detaljregulerende, enn hva f.eks. forskriften er i forhold til kravene for interessepolitisk arbeid (påvirkningsarbeid) som er et fundamentalt og bærende element i driftstilskuddsordningen. En slik statlig styring av likepersonarbeidets aktiviteter gir tilskuddsordningen mer et preg av å være et aktivitetstilskudd enn et driftstilskudd.

Ekspertutvalget mener at definisjonen på likepersonarbeidet slik det fremgår av forskriftene er gode og tilstrekkelig presise, og mener at alle krav og opplisting av aktiviteter bør tas ut av forskriftene. Den informative verdien denne opplistingen har, kan eventuelt utgis i form av brosjyrer eller en veiledning til hvordan likepersonvirksomhet kan utformes og organiseres.

Ekspertutvalget foreslår at: § 10, samt henvisningene til § 10 i § 13 tas ut av forskriften. Opplisting av likepersonaktiviteter kan om ønskelig inntas i en dertil egnet veileder, brosjyre e.a. Poengene for likepersonaktivitetene, slik disse fremgår

av § 19 d), overføres enten til § 19 e) eller fjernes som eget punkt under § 19, og blir dermed fordelt etter forskriftene for øvrig. Det bør også inntas i § 28 eller annet egnet sted, at organisasjonene i sin årsmelding skal rapportere om sin samlede likepersonvirksomhet.

§ 14 a (tilleggskravene) Antall medlemmer

Ekspertutvalget mener at dispensasjonsbestemmelsen (unntaksbestemmelsene) i § 15 gir en god og formålstjenlig sikkerhet for de små diagnosegruppene som ikke med rimelighet kan oppfylle kravet om en viss størrelse i medlemsmassen. For øvrig mener vi at det må være et mål for driftstilskuddsordningen i seg selv å stimulere til større organisatoriske enheter og samorganisering for å styrke funksjonshemmedes arbeid for likestilling og mot diskriminering. Ved å øke minimumskravet til antall medlemmer vil man gjøre det mer krevende å splitte eksisterende organisasjoner. Ekspertutvalget vil derfor foreslå at grensen økes til minst det dobbelte.

*Ekspertutvalget foreslår at: **Kravet til minstenorm for antall medlemmer i § 14 fastsettes til 500.***

Kap. 5 Gruppeplassering

Ekspertutvalget minner om at dagens gruppeplassering for de fleste organisasjonene fant sted før direktoratet fastsatte vilkårene for merkostnader. Vi etterlyser derfor en plan for en fornyet gjennomgang av gruppeplasseringen for alle organisasjonene når de nye forskriftene er fastsatt.

For øvrig vil ekspertutvalget foreslå at ordene «reduere forskjellene» i første setning i § 21 erstattes med «reduere merkostnadsbelastningen».

Ekspertutvalget registrerer at forskriftene ikke inneholder krav om egen søknad for innplassering i en av de fem gruppene. Dersom dette ikke er en forglemmelse, antar vi at det forutsettes en begrunnelse og redegjørelse fra organisasjonene om de merkostnader de legger til grunn for ønsket gruppeplassering.

*Ekspertutvalget foreslår at: **Ordene «reduere forskjellene» i første setning i § 21 erstattes med «reduere merkostnadsbelastningen». Videre ber vi Buf-dir fastsette en plan for gjennomgang av gruppeplasseringer for samtlige organisasjoner etter at nye forskrifter er vedtatt. Vi ber også Buf-dir se nærmere på regelutformingene vedrørende søknadsprosedyrer og/eller begrunnelser om merkostnadsbelastning i forbindelse med organisasjonenes søknader om driftstilskudd.***

§ 26 Sammenslåingstilskudd

Ekspertutvalget finner det beklagelig at driftstilskuddsordningen i liten grad stimulerer til samorganisering og at reglene ikke i tilstrekkelig grad motvirker organisatorisk oppsplitting.

Basistilskuddet bør kunne beholdes *dersom organisasjoner som allerede mottar driftstilskudd* velger å slå seg sammen. Vår erfaring viser at basistilskuddet kan være en stimulans til oppsplitting i eksisterende organisasjoner, i det «utbrytere» som regel blir stønadsberettiget dersom de klarer å samle 250 medlemmer eller flere.

Ekspertutvalget mener også at det bør arbeides for å finne forslag til stimulerende tiltak, særlig overfor de små organisasjonene som har relevante organisasjoner å slå seg sammen med.

*Ekspertutvalget foreslår at: **Det inntas i § 26 at «Organisasjoner som allerede mottar tilskudd etter denne forskrift, og som blir sammenslått i en felles organisasjon etter forskriftens regler, beholder sine basistilskudd så lenge de er tilskuddsberettigede. I tillegg foreslår Ekspertutvalget at: Buf-dir nedsetter en arbeidsgruppe som får i oppdrag å utrede forslag til tiltak som stimulerer til mer samorganisering blant funksjonshemmedes organisasjoner. Forslagene skal ta særlige hensyn til stimulerings tiltak overfor små organisasjoner som har relevante organisasjoner å slå seg sammen med.***

§ 42 Paraplyorganisasjoner

Ekspertutvalget finner det prinsipielt betenkelig og uheldig at staten direktefinansierer organisasjonenes paraplyer. Vi foreslår at organisasjonene etter sin medlemsstørrelse mottar et øremerket «paraplytilskudd» som de må bruke for å del-finansiere den paraplyen de velger å tilslutte seg. Dermed står paraplyen økonomisk ansvarlig overfor sine medlemsorganisasjoner, og med det styrkes også styringsforholdet mellom paraplyen og dens medlemsorganisasjoner. Organisasjoner som ikke ønsker å stå tilsluttet en paraply skal følgelig ikke være berettiget til å motta det øremerkede paraplytilskuddet.

Ekspertutvalget finner det også urimelig at staten i forskrift fastsetter at paraplyen i «størst mulig grad skal kunne opprettholde eksisterende aktivitetsnivå.» Dermed legger staten et urimelig premiss for paraplyenes aktivitetsnivå, ulikebehandler paraplyen i forhold til øvrige tilskuddsmottakere, og signaliserer indirekte og i praksis at staten er den sentrale premissleverandøren for paraplyens virksomhet.

*Ekspertutvalget foreslår at: **§ 42 endres med en ordlyd basert på følgende premisser: «I den grad funksjonshemmedes organisasjoner som er tilskuddsberettiget etter denne forskrift er tilsluttet en paraply, skal de motta et øremerket paraplytilskudd basert på sitt medlemsantall. Paraplytilskuddet skal organisasjonen i sin helhet overføre som driftstilskudd til den paraplyen de er tilsluttet. Direktoratet fastsetter paraplytilskuddets størrelse, og fastsetter eventuelt nærmere vilkår om dokumentasjon som bekrefter at paraplytilskuddet er overført i samsvar med forskriftens bestemmelser.»***

§§ 43 og 44 Særbehandling av navngitte organisasjoner og stiftelser.

Ekspertutvalget finner den forskriftsfestede særbehandlingen av navngitte organisasjoner og stiftelser direkte diskriminerende. Ekspertutvalget er kjent med forhistorien, men mener at

politiske organer som vil påvirke tilskuddsfordelingen, ut over det å fastsette likeverdige forskrifter for de søknadsberettigede, må gjøre dette som enkeltstående politiske beslutninger, og ikke som formaliserte og institusjonaliserte vilkår i forskrift og regelverk.

*Ekspertutvalget foreslår at: **Paragrafene 43 og 44 tas ut av forskriften.***